

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 138:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Forhøjelse af ventetiden for ret til dagpenge).

(Fremsat 21/3 84).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Kaj Poulsen (S):

Da statsministerens åbningsredegørelse var til debat her i salen, lød det samstemmende fra regeringspartierne, at det kommende år skulle bruges til at gøre en indsats for børnefamilierne.

Hvordan stemmer så disse erklæringer med det forslag, vi nu har til behandling, og for den sags skyld også med det forslag, som blev vedtaget i sidste uge, hvor regeringen foreslog en regulering af arbejdsløshedsdagpengene med 7 kr. om dagen, og hvor man ikke ønskede at regulere satsen for den gruppe, som er dårligst stillet, nemlig det forslag, hvor man udeholdt folk på dimittendsatsen, altså folk, som i stor udstrækning må kunne betegnes som børnefamilier?

Der er ingen tvivl om, at de mennesker, dette forslag omhandler, vil blive dårligt stillet, de familier, som man talte om i åbningsdebatten, skulle have styrket deres stilling. Man må sige, at det er en fantastisk vending, regeringens politik har taget på dette område. Med en efterhånden kendt utrolig præcision og med en træfsikkerhed som et kryds-ermissil har man nu slået ned på de dårligst stillede inden for dette område en gang til. Det er socialdemokratiets opfattelse, at man er gået længere, end rimeligt er, hvad angår den hysteriske besparelsesiver, når det drejer sig om arbejdsløhedsområdet.

Når ministeren skriver i forslaget, at man i 1985 vil spare 1 mia kr. og i 1987 1,2 mia kr., er der vist i høj grad tale om et overordentlig tyndbenet politisk argument. Det må vel påregnes, at der kommer væsentlige forhøjelser af de sociale udgifter, og dem vil vi forsøge at få fremlagt i udvalget, således at vi kan få påvist, at det, regeringen her gør, kun vil være til skade for dem, der i forvejen er dårligst stillet, og ikke vil hjælpe ret meget på det, som regeringen vil med det.

Ministeren skriver i fremsættelsestalen, at det skulle være en styrkelse af forsikringsprincippet. Jeg må sige, at dette begreb vel efterhånden er ved at være noget slidt, når man også kan bruge det på dette område.

Det er vist fremgået af min tale, at vi ikke er vildt begejstret for forslaget. Vi vil modarbejde det, og vi håber ikke, det kommer til hverken anden eller tredje behandling.

Bo Kristensen (KF):

Dette lovforslag, nr. L 138, der drejer sig om en forhøjelse af ventetiden for ret til dagpenge med hensyn til de almindelige dagpenge fra 1 år til 18 måneder og for nyuddannede fra 1 måned til 4 måneder, er en videreførelse af den linje, som blev lagt af statsministeren i åbningsstalen, hvoraf det tydeligt fremgik, at man for 1985 ønskede, at finansloven endte med de samme 185 mia, som er gældende for 1984.

Det kan vel næppe komme bag på nogen, at ud fra den betragtning vil det være nødvendigt at foretage ganske store gennemgange af ethvert ministeriums område, og her er det altså arbejdsministeriet, som af hensyn til de enkelte brugere af dette system i så god tid som muligt gerne vil meddele disse folk, at man indfører reglerne, så det ikke kommer bag på nogen, som er inden for dagpengesystemet. Vi mener, det er særdeles tilfredsstillende, at man fremsætter lovforslag i så god tid, at den enkelte har mulighed for at overveje den situation, der vil opstå på længere sigt. Vi mener fortsat, at forsikringsprincippet må gælde, at der altså skal foretages en vis indbetaling, før man kan forvente at få en ydelse. Det må være hovedprincippet i vores dagpengesystem. Vi mener, at de beregninger, som ministeren har foretaget, viser, at intentionerne kan holde, og at vi når frem til en besparelse på 1 mia kr. i 1985 og 1,2 mia

[Bo Kristensen]

kr. i 1986 og tilsvarende i 1987. Det vil bidrage til, at vores finanslov for 1985 vil kunne nå til et kronebeløb, der svarer til 1984.

Det konservative folkeparti vil give dette lovforslag en velvillig behandling i udvalget.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Det lyder jo vældig rimeligt og tilforladeligt, når hr. Bo Kristensen kan fortælle, at man nu vil lave en lovgivning, så folk i god tid ved, hvilke retningslinjer de har at rette sig efter.

Må jeg så have lov til at spørge hr. Bo Kristensen: hvordan kan folk, der har meldt sig ind i en arbejdsløshedskasse efter 1. januar 1984, og som bliver ramt af disse regler, have planlagt, at de kunne komme ud for den situation, som disse mennesker kommer ud i? Det er faktisk en lovgivning med tilbagevirkende kraft, som stiller de mennesker ringere, som på grundlag af en kendt situation har meldt sig ind i en arbejdsløshedskasse. Disse betingelser ændres.

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

Som det fremgår af forslaget, er det en forlængelse af ventetiden. Hvis man melder sig ind i en arbejdsløshedskasse pr. 1. januar 1984, ville man tidligere ikke kunne få dagpenge før 1. januar 1985. Det bliver nu forlænget til sommeren 1985. Altså ventetiden bliver det længere, og man har lejlighed til i den periode at planlægge sin situation.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Det står altså fast, at hvis dette lovforslag vedtages, så har disse mennesker meldt sig ind i en A-kasse under falske forudsætninger.

Hanne Severinsen (V):

Venstre kan støtte dette lovforslag. Vi mener, det er rimeligt at foretage en stramning ud fra et forsikringsprincip. Vi mener, det er rimeligt, at man nu skal være medlem i 18 måneder, før man kan få sin arbejdsløshedsunderstøttelse, og vi mener også, det kan forsvares, at man skal vente 4 måneder, før man som nyuddannet kan få arbejdsløshedsunderstøttelse.

Det er selvfølgelig aldrig rart at foreslå den slags ting, men det skal ses i sammenhæng med, at vi øger vores indsats til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden.

Jeg mener, at alle er klar over, at de muligheder, vi har for at spare, må vi prøve at udnytte. Dette er et forslag, som vil betyde betydelige besparelser, og derfor synes jeg, at man må kunne acceptere det. Jeg vil i hvert fald på venstres vegne anbefale forslaget.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg kan sige ligesom hr. Kaj Poulsen, at det er med sædvanlig præcision, der nu rammes ned på de arbejdsløse. Ser man nærmere på, hvilke grupper af arbejdsløse det er, ser man, at præcisionen er endnu større, for det er de samme grupper, som man har ramt de andre gange, man har grebet ind. Det er de nye på arbejdsmarkedet, det er i vid udstrækning kvinderne og de helt unge. Man står her og udbreder sig om, at nu skal man gøre så meget for de unge, men det var bedre, at man skaffede de unge noget arbejde, i stedet for at de skulle ind i det her system. Men når de ikke kan skaffes arbejde, så bør vi i hvert fald opføre os ordentligt over for dem. Det, vi gør nu, er at sige: I kan gå på bistandskontoret i stedet for.

Vi pålægger nu kommunerne nogle flere udgifter. Efter at der i kommunerne har været bloktilskudsbesparelser og tvungen opsparring, og hvad det alt sammen hedder, kommer man her med et nyt forslag, som indebærer – det er også til oplysning for hr. Kaj Poulsen, for jeg har prøvet at finde tallene – at kommunerne i 1985, 1986 og 1987 skal af med henholdsvis 345 mill. kr., 430 mill. kr. og 430 mill. kr. i bistandshjælp. Heraf er de 50 pct. kommunale udgifter. Så kan man selv gøre op, hvad det er, man lægger over på kommunerne i en trængt situation.

Jeg synes, dette er slemt, og vi kunne selvfølgelig ikke drømme om at have noget med det at gøre, og vi vil da også gøre vores til at forhindre, at det overhovedet bliver til noget – det, vi nu kan gøre, må jeg så sige.

Jeg har lyst til at sige, at det var dog utroligt, at den konservative ordfører kunne stå heroppe og nærmest slå ud med armene og sige, at de arbejdsløse skal have muligheder for at planlægge deres situation. Den situation, de kan planlægge, har de ikke spor ind-

[Lilli Gyldenkilde]

flydelse på selv. De er arbejdsløse, og de kan stille sig op i køen på bistandskontorerne, som vokser i øjeblikket. Vi ved alle, det kan ikke afvises fra nogen sider herinde, at køen på bistandskontorerne vokser. Det, man gør nu, er altså at sige til de unge mennesker: vi kan ikke skaffe jer noget arbejde, og vi vil ikke give jer understøttelse. I har værsgo at gå ned på bistandskontoret!

I en tid, hvor denne regering har slået sig op på, at nu skal vi have forenklet administrationen, vi skal have regler saneret og gjort ved, fordi der er alt for meget bureaukrati, hvilket jeg er fuldstændig enig i, kommer man med et sådant forslag, som betyder, at A-kasserne skal sidde og fifle med, hvornår medlemmerne nu er indmeldt; er det nu dem, der er indmeldt før skæringsdatoen, eller er det dem, der er indmeldt efter skæringsdatoen? Er de unge mennesker nu dem, der er indmeldt før 1. september 1984, sådan at de kan få understøttelse efter 1 måned, eller er det sket efter 1. september, så de kan få efter 4 måneder?

Jeg kan godt forstå, hr. Bo Kristensen ser lidt spørgende ud, men det er jo realiteternes verden, sådan kommer det til at foregå derude – og det vil man kalde regelsanering og mindre administration. Til det siger jeg: Vorherre bevares!

Estrup (RV):

Fru Lone Dybkjær, der er det radikale venstres ordfører i denne sag, kan desværre ikke være til stede, og jeg skal derfor nøjes med ganske få kommentarer på hendes vegne.

Det er kendt i offentligheden, og jeg skal gerne gentage her ved førstebehandlingen, at det radikale venstre ikke kan støtte forslaget. Der er tale om et rent besparelsesforslag. Det fremgår med al ønskelig tydelighed af bemærkningerne, hvor besparelseeffekten er understreget med næsten masochistisk fryd. Virkningen vil være, at unge henvises til bistand i stedet for at fastholde kontakten med arbejdsmarkedet eller blive sporet ind på et fornuftigt uddannelsesstilbud.

Et forslag som det foreliggende har ikke i sig selv nogen form for perspektiv. Vi kan derfor ikke støtte det.

Duetoft (CD):

Det fremsatte forslag er ikke CDs livret, men vi ved jo, at besparelser gør ondt. Vi har sammen med 3 andre partier sat os i hovedet at forsøge at løse Danmarks økonomiske problemer, og derfor er man en gang imellem nødt til at gøre noget, som man ikke holder så meget af, og derfor vil vi støtte dette forslag.

Dohrmann (FP):

Ja, det store, regerende radikale venstre har jo talt, og dermed må ministeren jo konstatere, at uanset hvorledes vi stemmer, så er flertallet for dette forslag ikke hjemme. Det er egentlig overflødigt at sige ret meget mere, for med de holdninger, der i øvrigt er kommet til udtryk, er der jo ingen tvivl om, at dette forslag ikke kan samle flertal.

Selvfølgelig er det da trist, at vi overhovedet har nogen, der skal gå over et år og vente på at få tildelt et stykke arbejde, men jeg kan ikke lade være med at nævne, at man støder gentagne gange på det problem, på trods af at vi har et meget stort antal arbejdsløse, at f.eks. taxavognmændene i København ikke kan skaffe de nødvendige chauffører. Vi ved også, at der i Vestjylland findes landmænd, som ikke kan få den nødvendige arbejdskraft, og sådan har vi på en række områder nogle af de paradoksproblemer, man førhen talte så meget om. Dermed er selvfølgelig ikke sagt, at alle arbejdsløse kan få et job, desværre ikke, sådan forholder det sig ikke. Der er virkelig mange tusinde, som er tvunget ud i ledighed, og som gerne ville have et arbejde.

Men jeg vil gerne tilføje, at hvis vi skal forsøge at få økonomien rettet op, og det giver alle partier udtryk for at de gerne vil, så nytter det ikke noget, at man står her og himler op hver eneste gang. Vi har set, hvordan skolelærerne har bombarderet folketingsmed deres skrivelser, fordi der blev udsendt et eller andet cirkulære, og vi har set inden for en lang, lang række områder, at hver eneste gang det rammer nogle specielle grupper, så himler man op og siger; ja men nu ryger det hele sammen, det er asocialt. Sandheden er, at vi bruger for mange penge, vi lever over evne, og de partier, der afviser enhver besparelse, skylder os i det mindste at sige, hvad man så vil. Men det glemmer man som regel.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Ja, nu har grammofonen fra fremskridtspartiet efterhånden kørt nogle år. Kunne hr. Dohrmann ikke forklare mig vedrørende arbejdsløse på dimittendsatsen, hvor stort deres forbrug er, og hvor stor indvirkning det kæmpeforbrug, de altså har, har på de problemer, dette samfund er i? Kunne vi ikke få en forklaring på det, så der er sammenhæng i det indlæg, vi lige har hørt?

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Jeg tror aldrig, hr. Kaj Poulsen har hørt nogen fra fremskridtspartiet stå heroppe og sige, at de, der er tvunget ud i arbejdsløshed, de, som ikke kan få et job, ikke skal have en rimelig understøttelse, altså en understøttelse, de kan leve for og få en normal tilværelse for.

Når jeg nævner disse problemer, er det selvfølgelig, fordi – jeg går da ud fra, at hr. Kaj Poulsen også har den indstilling – man i samme øjeblik, man får tilbudt et job, sandelig også skal tage det. Jeg går også ud fra, at vi er enige om, at nægter man at tage det job, så skal man ikke have noget.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Ja, så står man tilbage med en usikkerhed om, hvad det egentlig er fremskridtspartiet mener. Er det det sidste indlæg her, der skulle forstås som fremskridtspartiets indstilling til det lovkompleks, vi har med at gøre her, eller er det det første indlæg?

Det, det drejer sig om, er besparelser, og så gør det ikke noget, at man gentagne gange for milliardbeløb efterhånden har ramt de dårligst stillede via A-kasselovgivning.

I det andet indlæg havde man en vis sympati for de mennesker, som altså, kan jeg forstå, ikke har for meget, men den eneste betingelse er, at de skal tage et job, når det bliver anvist. Det er socialdemokratiet enig med fremskridtspartiet i.

Hvad er det for et af indlæggene, vi skal regne som fremskridtspartiets holdning til dette forslag? Er det sådan, at det er det andet indlæg, så går vi ud fra, at der stemmes imod.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal ikke undlade at gøre opmærksom på noget, som vi alle sammen godt ved. Der er jo sket en vis udskiftning og en vis reduktion i fremskridtspartiets rækker, og det skal jeg være den sidste til at beklage. Når hr. Dohrmann står heroppe og siger, at man ikke har hørt fra fremskridtspartiets side, at de arbejdsløse får for meget i understøttelse, så må jeg have lov til at sige pænt, at det da vist er en sandhed med visse modifikationer. Så vidt jeg er orienteret og har hørt efter her i salen, gik fremskridtspartiet gladeligt med på ideen om at graduere satserne for de arbejdsløse, det forslag, som de radikale heldigvis tidligere heller ikke ville være med til. Det gik fremskridtspartiet jo ind for med brask og bram. Det synes jeg skal siges i denne forbindelse.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Det har fru Lilli Gyldenkilde 100 pct. ret i, det støttede vi, ja. Fru Lilli Gyldenkilde vil også kunne huske, at forleden dag behandlede vi et forslag om, at man skulle tilgodese dem, der fik de lavere understøttelsesbeløb, og fru Lilli Gyldenkilde vil sikkert også kunne huske, at det forslag støttede fremskridtspartiet også.

Det, det drejer sig om for os, er først og fremmest – det er også et svar til hr. Kaj Poulsen – at føre en økonomisk politik herinde, således at vi kan holde renten og udgifterne for erhvervslivet nede, således at vi kan få gang i investeringerne og dermed skabe nogle flere arbejdspladser. Det er vores holdning. Vi må aldrig komme i den situation – det har der været tilbøjelighed til – at det ikke kan betale sig i hvert fald for dem, der oppebærer den højeste understøttelse, at tage et job. Det skal vi selvfølgelig heller ikke medvirke til, tværtimod. Det må aldrig være sådan, at det er bedre at ligge hjemme på sofaen end at tage det job, der tilbydes.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

For Folketingstidendes skyld og til oplysning for hr. Dohrmann skal jeg fortælle, at fremskridtspartiet stemte imod en regulering

[Kaj Poulsen]

af de allerdårligste satser på dagpengeområdet forleden dag. Fremskridtspartiet stemte imod socialdemokratiets forslag om regulering af dimittendsatsen.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Der er blevet sagt, at dette er et meget nemt forslag. Det er det også. Det er meget let, klart og forståeligt, og VS siger kategorisk nej til, at man på denne måde skulle forlænge ventetiden for at få dagpenge. Nu kan jeg forstå, at det har ingen chancer for at blive vedtaget, fordi de radikale siger nej.

Til socialdemokratiet vil jeg sige, at når man nu så helligt tager afstand fra det, når man nu snakker ligefrem militærsprog og snakker om krydsermissiler, der er blevet rettet ind mod de allersvageste, så er det en argumentation, jeg personlig godt kan være enig i, men jeg skal ikke undlade at referere til en del af historien, der ligger ret tæt på nutiden.

I oktober 1980 fremsatte socialdemokratiet et forslag, som blev vedtaget, om forlængelse af ventetiden for at få dagpenge fra 6 måneder til 12 måneder, og hvor nyuddannede skulle vente 1 måned på at få dagpenge. Argumentet var også dengang besparelser, så historien gentager sig. Socialdemokratiet gjorde det for ikke så forfærdelig lang tid siden, og nu kommer de borgerlige og gør det. Vi siger under alle omstændigheder nej.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Hr. Kaj Poulsen startede med at nævne, at regeringen i sin åbningsredegørelse har sagt, at den vil gøre noget for børnefamilierne. Det mener jeg faktisk også at regeringen har gjort. Vi har forlænget barselorloven, vi har ændret fripladsgrænserne til daginstitutioner, og vi har lettet vilkårene for de familier, der har børn under 10 år.

Så siger hr. Kaj Poulsen, at dette forslag går ud over dem, der er dårligst stillede. Det ved jeg nu ikke om det gør. Jeg synes, det er meget let at definere, hvad det er for nogle grupper i vores samfund, der er allerdårligst stillede. Men det er klart, at når man med de regler, vi har i dag, kan få dagpenge efter 1 år, så vil det være en forringelse, hvis man først kan få det efter 1½ år.

Hr. Kaj Poulsen var inde på, at folk havde meldt sig ind i en A-kasse med forventninger

om, at de også kunne få dagpenge, og talte i en diskussion med hr. Bo Kristensen om lovgivning med nærmest tilbagevirkende kraft. Det, vi siger, er, at dette ikke rammer folk, der har indmeldt sig i en A-kasse før 1. januar 1984, men dem, der har indmeldt sig i en A-kasse efter 1. januar 1984. Det er klart, at ethvert folketing kan vedtage regler, som ændrer lovgivning af denne art, som ændrer beskatningsgrundlaget, som ændrer alle mulige former for retstilstand, og som man så må indrette sig efter. Dette er ikke udtryk for lovgivning med tilbagevirkende kraft.

Regeringen kunne rent faktisk have valgt at fremsætte dette lovforslag til oktober, når folketinget samledes igen, med en bestemmelse om, at dette lovforslag havde virkning fra 1. januar 1984. Det har regeringen ikke villet gøre, fordi den har ønsket at give de mennesker, som er meldt ind i en A-kasse – dem, det kan være en nyhed for, er altså dem, der har meldt sig ind efter 1. januar og indtil lovforslaget blev fremsat – en orientering om, at det her var regeringens intentioner. Det må da være bedre, at det kommer nu, end at det først kommer til oktober, således at folk ved, hvad det er regeringen vil på dette område.

Jeg er meget enig i det, hr. Bo Kristensen sagde, nemlig at når regeringen kommer med dette lovforslag nu, så er det, fordi det har noget at gøre med finanslovforslaget for 1985, og også fordi folk, som jeg sagde tidligere, skal have tid til at indrette sig på loven.

Fru Lilli Gyldenkilde sagde noget om, hvad det er for grupper man rammer. Nu rammer man igen kvinderne og de unge, sagde hun. Jeg tror ikke, det er så enkelt, at det her er et rent kvindeforslag eller et rent ungdomsforslag. Vi har i de senere år oplevet stor tilgang til A-kasserne. Folk har meldt sig ind i A-kasserne med forskellige motiver. Det er klart, at der er mange unge, der melder sig ind, når de er klar til at gå ind på arbejdsmarkedet, men der er også mange, som i de senere år, efter at vi har fået en efterlønsordning, har meldt sig ind i en A-kasse med henblik på at kunne oppebære efterløn. Vi kan også se, at der er mange voksne, som melder sig ind i A-kasserne. Bl.a. har de to A-kasser for selvstændige haft en voldsom vækst inden for de seneste år. Det er bl.a. landbrugere og købmænd, som ikke altid er kvinder, men også kan være mænd.

[Arbejdsministeren]

Så er der spørgsmålet om kommunerne. Det er jo rigtigt, at hvis og når lovforslaget bliver gennemført, så vil der komme nogle afledede udgifter til bistandshjælp, og også, at kommunerne skal betale 50 pct. af dem. Hvad der rent faktisk sker med kommunerne, har man ikke taget stilling til, men man vil drøfte det med kommunerne i juni måned i forbindelse med de drøftelser, man skal have om bloktilskuddene.

Fru Lilli Gyldenkilde var inde på, at vi har et administrativt kompliceret regelsæt. Det er jeg enig i, og vi skal være forsigtige med at gøre det mere kompliceret, men der står faktisk i bemærkningerne til lovforslaget: »Forslaget forventes ikke at medføre administrative konsekvenser«. Det er ret nemt at regne ud, om der skal gå 12 måneder eller der skal gå 18 måneder, før man kan få dagpenge, eller 1 eller 4 måneder, når det drejer sig om dimittender. Det giver ikke nogen administrative problemer.

Jeg var lidt forundret over at høre hr. Estrups indlæg. Hr. Estrup – det var jeg ikke så forundret over – sagde, at han ikke kunne støtte forslaget, og det har vi jo tidligere hørt at det radikale venstre har sagt. Det, der er væsentligt, er, som der står i bemærkningerne til lovforslaget, at det er et led i regeringens fortsatte bestræbelser på at nedbringe de offentlige udgifter, og at vi er nødt til at komme med nogle ting.

Hr. Estrup var så venlig at – jeg ved ikke, om man kan sige beskyldte mig for masochisme, og jeg ved ikke, om jeg skal tage det til mig som en kompliment. Det tror jeg jeg vælger at gøre, for det kunne jo også være udtryk for, at hr. Estrup anerkender, at jeg har mod til at gennemføre nogle økonomiske besparelser, og det kræver da et vist mod at komme med et lovforslag, som, når det får et fuldt års virkning, giver besparelser på 1 mia kr. eller måske mere på længere sigt.

Jeg må sige til hr. Estrup og til det radikale venstre, at jeg egentlig troede, at regeringen og det radikale venstre var enige om den økonomiske politik, var enige om den mål-sætning, regeringen har tilkendegivet om, hvordan finanslovforslaget skulle se ud for 1985, at der ikke skulle være vækst i det offentlige udgifter, og at det radikale venstre derfor måtte være indstillet på at medvirke til at sikre, at finanslovforslaget fik det indhold.

Jeg vil spørge hr. Estrup og hans parti, hvad vi kan gøre i stedet for, hvis ikke man vil støtte dette forslag. Hvordan kan man, hvis ikke man ønsker at gå skattevejen, undgå at gennemføre besparelser?

Nu ved jeg godt, at når man er minister, så er man jo medlem af en regering og et kollektiv, men man tænker selvfølgelig også på sit eget område. Det er klart, at jeg skal bidrage til det fælles gilde, som hedder, at vi skal føre en stram økonomisk politik. Jeg har 3 hovedområder i arbejdsministeriet. Det ene er arbejdsmarkedsuddannelserne, hvor vi i fællesskab har fået vedtaget en lov om, at det nu er en fond, det er arbejdsmarkedets parter, der betaler arbejdsmarkedsuddannelserne. Der er ikke nogen besparelsesmuligheder. Så har vi arbejdsmiljøet. Der er ingen, der forestiller sig, at man i ramme alvor kunne finde besparelser i milliardklassen på arbejdsmiljøområdet. Det tror jeg ikke.

Så har vi ét hovedområde tilbage, og det er forsikringen. Der kan man se på forskellige ting. Det bedste er selvfølgelig, om vi ikke havde arbejdsløsheden, for så bruger vi ikke penge til understøttelse. Sådan som det er nu, bruger vi et sted mellem 25 og 28 mia kr. på dagpenge og på efterløn. Vi må i fællesskab kæmpe for at føre en stram indkomstpolitik, således at vi får nedbragt arbejdsløsheden. Det er én af metoderne.

Noget andet er, at hvis man skal gennemføre besparelser, så er der ikke så mange ting at vælge imellem. Man kan se på ydelsesniveauet, hvor meget folk skal have i dagpenge. Man kan se på indgangen til dagpengesystemet – det er det, vi gør i forbindelse med dette lovforslag – og man kan se på udgangen af dagpengesystemet.

Hvis hr. Estrup – det er jeg selvfølgelig meget spændt på – her eller i forbindelse med udvalgsarbejdet eller på anden måde kan komme med andre forslag til, hvordan vi inden for arbejdsministeriets område eller inden for andre ministeriers område kan nå frem til en besparelse af samme karakter, så er jeg selvfølgelig meget lydhør og vil meget gerne deltage i mange møder med hr. Estrup om disse ting.

Hr. Estrup sagde en anden ting, som nu ikke, synes jeg, er helt rigtig. Hr. Estrup sagde, at dette ikke fører ind på noget uddannelsespolitisk. Jeg forstår godt hr. Estrups tanke, for vi har mange gange drøftet, at vi

[Arbejdsministeren]

gerne skulle have ledige, hvad enten det er unge eller voksne, kvinder eller mænd, ind i et uddannelsessystem, for at de forhåbentlig kan få en uddannelse, så de kan komme i beskæftigelse. Men vi har også mange gange haft debatter, hvor man har sagt, at vores dagpengesystem er for favorabelt. Nogle er kommet med den påstand – det har ikke været mig – at folk med vilje har valgt at få arbejde og melde sig ind i en A-kasse, fordi de så kunne få 105.000 kr. pr. år i dagpenge. Nu er det ikke alle, der kommer på maksimumssatsen, men det, man bruger som argument i en sådan debat, er, at folk med vilje melder sig ind i en A-kasse, og så håber de, at de i løbet af 1 år kan få dagpenge, mens de unge, som vælger en uddannelse og kan få penge gennem SU, får godt 23.000 kr. om året.

Derfor kan man ikke sige, at det, at det bliver sværere at få dagpenge ved, at vi strammer kravet om medlemskab, ikke skulle være uddannelsesfremmende. Det er det måske, for der er i hvert fald mindre risiko for, at nogle spekulerer i det her, hvis man altså tror på den påstand.

Problemet er altså, hvordan vi får finansloven til at hænge sammen, således at vi også får nogle omstillinger, som gør, at vi kan leve med dem.

Jeg vil gerne sige, at vi i Danmark har et meget favorabelt system. Vi har et system, hvor man kan melde sig ind i en A-kasse, når man har haft 5 ugers arbejde, og hvor man kan få dagpenge, når man har været medlem i 1 år og kan dokumentere, at man har haft 26 ugers arbejde inden for de sidste 3 år. Man kan få dagpenge i 2½ år, så kan man få et arbejdstilbud, og hvis man så ikke har fået arbejde, kan man få dagpenge igen og så et arbejdstilbud igen. Det er fantastisk favorabelt.

Hvis vi sammenligner med, hvordan det er i de andre nordiske lande, hvis vi sammenligner med, hvordan det er i de andre europæiske lande – jeg får ikke nødvendigvis at sammenligne os med, nej, det vil jeg ikke nævne fra folketingets talerstol, men sammenlignet med nordeuropæiske lande, som vi med rimelighed kan sammenligne os med, så må man sige, at det danske dagpengesystem, både hvad angår ydelsesniveauet og tidsperioden, hvor man kan få dagpenge, er det mest favorable system, fortsat et af de bedste. I

Sverige, som vi elsker at sammenligne os med, har man dels en karenstid på op til 5 dage, dels kan man kun få dagpenge i 1 år, så ryger man ud af systemet. Der har man altså ikke den evighedsmaskine bygget ind i det, som vi har.

Det vil sige, at selv om man skulle gennemføre det her, så ville det danske dagpengesystem faktisk stadig væk være, jeg ved ikke, om jeg tør sige verdens bedste, men et af de allerbedste i hele verden.

Kaj Poulsen (S):

Efter det sidste, ministeren sagde her, kan man forstå, at fordi andre landes arbejdsløse har det skidt, skal vi gøre, hvad vi kan, for at de danske arbejdsløse kan få det lige så skidt. Det er altså den måde, vi skal køre på.

Jeg vil da godt sige, at vi måske har et andet syn på en række ting, også i forhold til de andre lande, og at vi har andre traditioner i forhold til, hvordan vi skal behandle et samfunds dårligst stillede, end andre nationer.

Må jeg sige til ministeren, at det lyder meget pænt, når hun står her og remser op, hvad det er, man har gjort for børnefamilierne. Hvis man tager og lægger alle de gode ting sammen, som ministeren lynhurtigt fik remset op, og prøver på at se, hvad der er gået i den modsatte retning, ja, så kan vi f.eks. tage den lovgivning, ministeren fik gennemført i sidste uge. Den har betydet, at de familier, der er på understøttelse, har fået en voldsom reallønstilbagegang. Det forslag, ministeren fremsætter her, betyder, at de familier, børnefamilier, som bliver ramt, får voldsomt store problemer, og lægger man til, at næsten hele det beløb, staten har givet ud, er slugt af de forøgede mælkepriser, så synes jeg ikke, at der er så meget at bryste sig af.

Man kan jo køre udenom også på dette område. Vi kan jo tage nedskæringerne af bloktilskuddene og se, hvad der er sket i kommunerne. Jeg ved godt, at ministeren og ministeriet siger, at det jo ikke er deres ansvar. Det er kommunerne, der har hævet institutionspriserne, hvor de nu er hævet. Men det kunne jo godt være, det var på grund af det, regeringen havde gjort.

Det gjorde indtryk på mig, at venstres ordfører, fru Hanne Severinsen, sagde, at når nu der var gjort en øget indsats imod ungdoms-

[Kaj Poulsen]

arbejdsløsheden, så skete der ikke så meget ved dette forslag. Hvad er det så, der er sket på det område? Vi har godt nok fået nogle overordentlig svulstige udtalelser på et stykke papir fra undervisningsministeren, men hvad ligger der egentlig i dem? Det, vi kender af realiteter, er, at man har fjernet ungdomsgarantien, man har forringet efteruddannelsen og specialarbejderuddannelsen, man har forringet jobskabelsen. Hvad er det så, vi har igen af de forbedringer, fru Hanne Severinsen taler om?

Jeg synes, at argumentet var lidt for flot i forhold til de problemer, specielt de unge mennesker står i. Der er ikke gjort en øget indsats, og der er heller ikke udsigt til, at det sker, med den regering, der sidder i øjeblikket.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Jeg vil godt prøve på at være lige så præcis, som jeg mente jeg var før, men det har hr. Kaj Poulsen åbenbart ikke fattet.

Hr. Kaj Poulsen går op her i anden runde og siger, at de danske lønmodtagere ikke skal prisgives de urimelige forhold, der hersker i andre lande, for vi har bedre traditioner i Danmark. Vi har gode traditioner i Danmark, lad os være enige om det, men det er ikke tilfældigt, at jeg vælger at fremhæve, hvordan dagpengesystemet er i Sverige, det nuværende, socialistiske Sverige, som socialdemokratiet i så mange tilfælde har henvist til som foregangsland for, hvordan man skulle gøre. Dette Sverige har et dagpengesystem, hvor man altså skal være syg i 5 dage, før man kan få dagpenge, og hvor man kun kan få dagpenge i 300 dage om året, så er det slut. Sammenlignet med de andre traditioner dér må man nok sige, at hr. Kaj Poulsens argumentation hinker lidt.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Jeg vil bare sige til hr. Kaj Poulsen, at det kan da godt være, at han har et ønske om at garantere alle unge et job, men så synes jeg, han hellere skulle være med til at føre en bedre økonomisk politik. Det er nok en bedre måde at sikre de unge beskæftigelse på. Det, regeringen i første omgang har koncentreret sig om, er, at de unge får en uddannel-

se, men det har ikke så meget med det foreliggende lovforslag at gøre.

Formanden:

Hr. Kaj Poulsen for en kort bemærkning, og så vender vi tilbage til det lovforslag, der er på dagsordenen.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Når ministeren sammenligner med forholdene i Sverige, med, hvor kort tid man kan få dagpenge i Sverige, må jeg spørge: betyder det, at ministeren vil være villig til at yde den samme indsats for at få folk beskæftiget, som både den borgerlige regering og den socialdemokratiske regering i Sverige har ydet?

Det, der er problemet, er, at det vil regeringen ikke. Regeringen har nedskåret på samtlige områder, hvor det drejer sig om at hjælpe de arbejdsløse.

Jeg kan sige til fru Hanne Severinsen: ja, vi har et ønske om at sikre alle unge et job eller en uddannelse. Det havde vi sat forsøg i gang med i Århus og Storstrøms amter, hvor de undersøgelser, der blev foretaget efter 1 og efter 2 år, viste overordentlig positive resultater, og det kunne have været udvidet til hele landet, men her sagde fru Hanne Severinsens parti igennem samarbejdet i den regering, der sidder: det stopper vi. Det har betydet, at vi har måttet prisgive en række unge, som nu skal have en ekstra regning for at klare problemerne. Det er nydeligt.

(Hanne Severinsen begærer ordet for en kort bemærkning).

Formanden:

Arbejdsministeren – jeg kan som bekendt ikke nægte ministeren ordet.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Jeg vil gerne sige til hr. Kaj Poulsen: ja, det vil regeringen gerne. Regeringen vil gerne hjælpe til med at bekæmpe arbejdsløsheden og gøre det bedre, end socialdemokratiet gjorde det, for socialdemokratiet gjorde det faktisk ikke særlig godt. Det, der skete, mens socialdemokratiet havde regeringsmagten, var, at ledigheden steg og steg og steg.

[Arbejdsministeren]

At hjælpe – hvad er det? Det er mange ting. Det er ikke bare at følge en eller anden svensk model; det er også at få nedbragt ledigheden, at få sat flere i arbejde, hvad vi har gjort. Hvis man bare ser på stigningen i beskæftigelsen fra tredje til fjerde kvartal 1984, vil hr. Kaj Poulsen kunne se, at regeringens politik har hjulpet. Og hvorfor? Fordi vi ikke bare har satset på det, socialdemokratiet gjorde – f.eks. ungdomsgarantiordninger, der overhovedet ikke virkede, og som oppustede den offentlige sektors udgifter – men har ført en stram indkomspolitik. Det er også midler til at hjælpe folk i arbejde.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det, der kalder mig herop i anden omgang, er arbejdsministerens udtalelser om, hvad det er for grupper, vi taler om kommer ind i systemet, hvis dette forslag nogen sinde bliver til noget.

Jeg vil da ikke undlade at gøre opmærksom på, at i arbejdsmarkedsudvalget har vi fået et af arbejdsministeren underskrevet notat, som viser, at tilgangen til arbejdsmarkedet indtil 1990 bliver på 170.000 personer, hvoraf de 75 pct. er kvinder. Det er arbejdsministerens eget notat. Så kan vi jo godt stå her og vikle os ind i en hel masse om, at der også kommer andre ind i A-kassesystemet, men det er i høj grad fra den gruppe, der kommer folk ind, og det er altså i høj grad kvinderne og de unge, dette kommer til at gå ud over.

Jeg vil godt sige, at fordi man har haft en socialdemokratisk regering i Sverige og måske nogle russiske u-både et eller andet sted, bliver Sverige altså ikke særlig socialistisk. Når vi skal diskutere sammenligninger, skal det ikke kun være ud fra, om man i Sverige har 5 karensgange for arbejdsløshedsunderstøttelse. Nej, så skal man se på, hvordan svenskerne har prøvet at løse deres arbejdsløshedsproblem. De har gjort det betydelig bedre end vi ved at sætte en masse ting i gang, bl.a. nogle af de ting, vi har forsøgt gang på gang herhjemme.

Hvad er det, de unge mennesker vil, og hvad er det for grupper, vi egentlig taler om her? Det er ikke dem, der vil have en uddannelse, det er dem, der er færdige med deres uddannelse, vi taler om, og det er dem, der vil have et arbejde. Selvfølgelig kan man ik-

ke bare sammenligne ud fra én lovgivning. Man er nødt til at sammenligne ud fra betydelig mere.

Det tredje, jeg vil sige, er vedrørende arbejdsministerens solidaritet med den øvrige regerings ministre. Jeg kan forstå, at der er en vis solidaritet deri, at når de andre skal spare, så skal jeg også inden for mit ministerium, og der er kun 3 steder, jeg kan gøre det, og det er på uddannelse, arbejdsmiljø og A-kasserne.

Det er en underlig form for solidaritet mellem regeringens ministre. Man får lagt en besparelsesdyne ned over hovedet, og så siger man: jeg skal have min del af det, og den skal have den del af det, og den skal have den del af det. Og den, der ingen del får af det, er sådan set skatteministeren. Han får lov til at blive ved med at køre et skattesystem, som er det mest tåbelige i denne verden, og hvor man kunne kradsse nogle penge hjem; men man skal være solidarisk med skatteministeren. Jeg ved ikke, hvad det er for en argumentation. Det hjælper i hvert fald ikke de arbejdsløse, det kan jeg da se.

Formanden:

Vi kommer vidt omkring i dag.

Estrup (RV):

Jeg tror, det fremgik af mit første indlæg, at jeg ikke havde nogen intention om at forlænge denne debat, men når arbejdsministeren er så venlig at henvende sig i et længere indlæg til mig, så synes jeg dog, jeg vil svare. Jeg var ganske imponeret over, hvor intenst arbejdsministeren havde lyttet, og i øvrigt over, hvor meget arbejdsministeren havde fået ud af det lille minuts tid, jeg var på talerstolen.

Lad mig sige, at hvad angår begrebet mao-chisme, vil jeg lade arbejdsministeren om, hvorvidt det skal opfattes som ros eller som ris; det tror jeg vi skal lade ligge til en anden gang. Derimod vil jeg gerne sige noget om det, jeg bebrejdede arbejdsministeren. Det var ikke arbejdsministerens mangel på mod, men derimod mangel på perspektiv, og det er noget ganske andet.

Jeg mener, at det, der er fejlen ved det foreliggende forslag, er det manglende perspektiv. Det, der ville ske med dem, som nu ikke ville kunne få dagpenge, ville være, at

[Estrup]

de var henvist til bistandssystemet, og det kan jeg ikke se tjener noget som helst fornuftigt formål. Derfor må det være væsentligt, at vi prøver på at finde alternativer.

Jeg vil samtidig sige, at vi har ikke på noget tidspunkt støttet regeringen – eller sagt, at vi var enige med regeringen – i den politik, som går ud på at løse landets problemer gennem besparelser. Dette er for snævert. Det kan ikke løse beskæftigelsesproblemet. Derfor vil vi til enhver tid kræve regeringen til regnskab for, at den tilgodeser såvel underskuddet som beskæftigelsesproblemet.

Dermed tror jeg i og for sig jeg har forklaret, hvorfor vi ikke kan støtte dette lovforslag.

Dohrmann (FP):

Lige siden valget den 10. januar 1984 har de radikale klistret sig så meget op ad regeringen, at vi andre med fuld ret kan gå ud og sige, at de desværre har præget regeringspartierne så meget, at den politik, der bliver ført i dag, er radikal.

Finanslovforslaget stemte de radikale for, og de radikale roste det temmelig kraftigt endda, ligesom de støttede den fortsættelse af de økonomiske stramninger, der skulle finde sted. Den hørte vi også. Ikke bare i dag, men næsten hver dag står de radikale heroppe, og uanset hvilket forslag det drejer sig om, piller de det i stumper og stykker.

Desværre har de 10 mandater, der sidder her, den afgørende indflydelse, så derfor er det ikke uden betydning, hvilken holdning de indtager, og jeg vil gerne spørge den radikale ordfører: i og med, at man har forpligtet sig til at føre denne genopretningspolitik, som regeringen kalder det, i og med, at man har bundet sig på hænder og fødder til at støtte den, hvor vil det radikale venstre så spare? Er det på u-landshjælpen? Er det på de gamle, de syge? Eller hvor er det, de radikale vil hente pengene? Det er så nemt at stå heroppe og sige: det vil vi ikke være med til. Sig dog blot en enkelt gang, hvor de radikale er at finde i så henseende! Det har vi nemlig aldrig hørt om endnu.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Det, der kalder mig herop, er, at arbejdsministeren sagde, at der var nogle, der sagde – det var godt nok ikke arbejdsministeren –

at man meldte sig ind i en A-kasse, fordi man så kunne få arbejdsløshedsunderstøttelse efter 1 års medlemskab og 1.040 timers arbejde, og så var der en slags automatik, så at når man først var inde i varmen, kunne man være arbejdsløs, få et jobtilbud, være arbejdsløs og få et jobtilbud, stort set til den dag, da man døde. Når arbejdsministeren ikke mente, hvad hun sagde – det var jo nogle andre, der mente det – så synes jeg, det er en utrolig billig form for hetz at fyre af her fra folketingets talerstol. Når man siger noget, man ikke selv mener, men som andre mener, så bringer man ved til det bål af rygter, der siger, at de arbejdsløse i virkeligheden ikke gider arbejde. Så kan man spørge, hvorfor i alverdens riger og lande 300.000–350.000 mennesker på denne tid lige pludselig skulle være blevet grebet af en umådelig dovenskab, når de samme mennesker åbenbart ikke var så dovne for nogle år siden.

Det bliver hele tiden sagt, at man skal gøre en ekstra indsats – en ekstra indsats til hvad? Til et arbejdsmarked, der ikke står til rådighed for én? Det er da en umulighed. Der er jo ikke arbejde at få i øjeblikket.

En anden ting er, at jeg ikke kan se andet, end at dette lovforslag er en enormt god måde at skjule nogle arbejdsløshedstal på. Det gør jo statistikkerne pænere, at der ikke er så mange, der er opført dér. Er det det, der ligger bagved?

Til slut vil jeg spørge: når man i regeringen åbenbart har en eller anden intern arbejdsfordeling med, at når den ene sparer, så skal den anden også spare, hvor skal socialministeren så spare, når der er flere, der kommer på kontanthjælp?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 110:

Forslag til lov om ændring af lov om apotekervæsenet. (Opkrævning af pensionsbidrag for medlemmer af apotekervæsenets pensionsordning).

(Fremsat 15/3 84).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 10 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

10) Første behandling af lovforslag nr. L 109:

Forslag til lov om apoteksvirksomhed.

(Fremsat 15/3 84).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Henning Rasmussen (S):

Vi lægger meget stor vægt på, at alle mennesker uanset indtægt og bopæl let og hurtigt kan få den nødvendige medicin til en rimelig pris, og på, at den produceres og udleveres af folk, der har et godt kendskab til medicin og dens virkninger.

Vi ønsker derfor, at vi her i landet har for det første et vidtspredt net af velfungerende apoteker uden for og på hospitalerne med høje krav til den faglige viden, for det andet en høj medicinkvalitet og lave priser igennem konkurrence og effektivitet i både produktion og fordeling. En kommende apotekerlov må sikre, at disse mål nås, så langt det er muligt.

Det var også formålet med det apotekerlovsforslag, som den tidligere, socialdemokratiske regering fremsatte i februar 1982, og som et flertal afviste, endda så klart, at man forlangte et helt nyt oplæg. Det nye lovforslag følger på næsten alle centrale områder temmelig nøje det lovforslag, som de nuværende regeringspartier afviste for 2 år siden. Det gælder eksempelvis de foreslåede bestemmelser om apoteksproduktionen. Vi er nu som dengang af den opfattelse, at apoteksproduktionen må opretholdes. Den er billig og effektiv, og den er med til at sikre vores beredskab i en krisituation – for kort at karakterisere dens nytte. Vi mener ikke, at der er nogen trussel imod de danske medicinfabrikker. Dansk medicinproduktion har

tværtimod udviklet sig med rivende hast på eksportmarkederne trods det forhold, at apoteksproduktionen i nogle år har leveret omkring 20 pct. af de medicinalvarer, der sælges i Danmark. Konkurrencen, »truslen« mod dansk medicinindustri, kommer ikke derfra, men fra importen.

Der er en række detaljer i de foreslåede bestemmelser om apoteksproduktionen, som vi gerne vil se på, men det er nok rigtigst, at jeg venter med at kommentere det i form af spørgsmål og andet i udvalget.

Vi har ikke større indvendinger imod de foreslåede generelle bestemmelser i kapitlerne 1, 2, 3, 4, 5, 6 og 7, der omhandler de regler, der fastlægger strukturen og præciserer de faglige, lokale mæssige og lignende krav til den store del af apoteksvirksomheden, der ligger uden for sygehusapotekerne. Der er imidlertid nogle lempelser i kravene til apotekerne, men især nogle begrænsninger i deres hidtidige muligheder med hensyn til samhandel i den decentrale produktion – den meget beskedne del af den samlede omsætning, der stammer fra lokal produktion, der forhandles på forholdsvis få apoteker – nogle begrænsninger, som vi vil se kritisk på i udvalget. Derudover er reglerne i alt væsentligt i overensstemmelse med, hvad vi selv ønskede at gennemføre.

Når det drejer sig om prisfastsættelse og udligningssystemer, er der derimod væsentlige forskelle både i forhold til det tidligere lovforslag og i forhold til det eksisterende system. Vi er principielt enige med indenrigsministeren i, at de økonomiske fordele, apotekerne har af de store og billige kreditter, må indregnes i prisfastsættelsessystemet og indgå i udligningen, men vi er meget skeptiske over for ministerens forslag om at gøre den økonomiske udligning mellem gode, godt beliggende, store apoteker og små, økonomisk svage apoteker i landdistrikter og mindre byer så svag, som det er tanken. Udligningen er langt svagere end efter det tidligere forslag, og vi er overbeviste om – dér er vi enige med bl.a. Apotekerforeningen og Farmaceutforeningen – at ministerens forslag vil give meget store økonomiske problemer for mange små apoteker. Vi er ikke utilbøjelige til at give dem ret, som siger, at mange vil være truet af lukning, hvis forslaget gennemføres, og så vil vi få et nyt eksempel på, at regeringen siger ét, nemlig at man vil be-